

Wstęp

W latach 2016–2019 w zespole studentów przygotowaliśmy i zrealizowaliśmy projekt badawczy pt. *Kompetencje emocjonalne i społeczne dzieci na przełomie wieku przedszkolnego i wczesnoszkolnego*. Studenci byli autorami narzędzi badawczych, sami badania zorganizowali i przeprowadzili. Uczestnikami badań były dzieci 5–6-letnie z grup przedszkolnych oraz uczniowie klas I–IV z wielkopolskich szkół podstawowych. W badaniach uczestniczyło 531 dzieci, w tym 49 ze szkół wielkomiejskich, 208 z przedszkoli i szkół podstawowych w czterech małych miastach i 274 z przedszkoli i szkół mieszczących się w siedmiu wsiach. W większości placówek przed rozpoczęciem badań studenci przeprowadzili warsztaty naukowe i psychologiczne w ramach środowiskowego projektu edukacyjnego pt. *AMUL – Aktywny Mały Uniwersytet Latający*, realizowanego w Instytucie Psychologii UAM od roku akademickiego 2013/2014 pod kierunkiem prof. dr hab. Anny I. Brzezińskiej.

Owocem badań są dwie publikacje stanowiące całość. Pierwsza to wydana w 2019 r. monografia autorstwa Anny I. Brzezińskiej, Katarzyny Półtoraczyk, Joanny Reksnis, Anny Starczewskiej-Kaczmarek i Sandry Wilczyńskiej pt. *Kompetencje emocjonalne i społeczne dzieci w wieku wczesnoszkolnym*, prezentująca wyniki przeprowadzonych badań (Poznań, Wydawnictwo Nauk Humanistycznych i Społecznych UAM), a druga to niniejsza praca pt. *Wspomaganie rozwoju kompetencji emocjonalnych i społecznych dzieci w wieku wczesnoszkolnym*. Autorami kolejnych rozdziałów w drugiej monografii są absolwenci psychologii – jako studenci uczestniczący zarówno w projekcie badawczym, jak i w projekcie edukacyjnym AMUL (poza autorami trzech pierwszych rozdziałów).

Celem tej publikacji jest ukazanie procesu kształtowania się kompetencji emocjonalnych i społecznych dziecka zarówno w przestrzeni domowej, jak i instytucjonalnej (żłobek, przedszkole i pierwsze klasy szkoły podstawowej). Analizowane zagadnienia podzielono na trzy części. Część pierwsza (trzy rozdziały) prezentuje problem uwarunkowań kompeten-

cji emocjonalnych i społecznych dziecka w szerokiej perspektywie megatrendów i jakości relacji z rodzicami. W części drugiej (pięć rozdziałów) i trzeciej (cztery rozdziały) pokazano proces kształtowania się poszczególnych kompetencji bazowych, kluczowych i metakompetencji, ich wielorakie uwarunkowania oraz konsekwencje dla funkcjonowania dziecka w relacjach z rówieśnikami i dorosłymi. Część druga dotyczy kompetencji emocjonalnych, a część trzecia – społecznych.

Pani profesor Barbarze Bokus z Wydziału Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego bardzo dziękujemy za recenzję wskazującą inne niż nasze tropy analizy problemu oraz za wiele życzliwych słów.

Za wsparcie finansowe w przeprowadzeniu badań terenowych oraz w wydaniu tej publikacji jesteśmy wdzięczne JM Rektorowi Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Dziekanowi Wydziału Nauk Społecznych UAM oraz Dziekanowi Wydziału Psychologii i Kognitywistyki UAM.

*Anna I. Brzezińska,
Katarzyna Dembska i Joanna Reksnis*

Poznań, październik 2020 r.